

УДК 343.98:343.7–053.6(477)
DOI <https://doi.org/10.32837/yuv.v0i6.2037>

О. Федосова,

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,
головний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії
з проблем протидії злочинності
Харківського національного університету внутрішніх справ

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СТРУКТУРИ МЕТОДИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ КОРИСЛИВО-НАСИЛЬНИЦЬКИХ ЗЛОЧИНІВ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ НЕПОВНОЛІТНІМИ

Постановка проблеми. Криміналістична методика є важливим і невід'ємним інструментом діяльності органів досудового розслідування, оскільки вона розробляє найбільш раціональні й оптимальні способи розслідування окремих видів кримінальних правопорушень. Для того, щоб вона повною мірою виконувала покладене перед нею завдання, її структура в умовах інтеграції кримінально-правових наук має бути логічною й відповідати основним методологічним засадам. У зв'язку з цим питання стосовно структури методики розслідування окремих груп (видів) злочинів вважаємо важливим і актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальні положення криміналістичної методики, в тому числі питання стосовно змісту структури методики розслідування злочинів, неодноразово були предметом дослідження в працях Р.С. Белкіна, В.Д. Берназа, В.В. Бірюкова, А.Ф. Волобуєва, В.Г. Гончаренко, В.А. Журавля, В.О. Малярової, О.В. Пчеліної, Р.Л. Степанюка, С.С. Чаплинського, В.М. Шевчука, В.Ю. Шепітько, А.П. Шеремета, Б.В. Щура та інших. Однак, незважаючи на низку важливих напрацювань в окресленій царині, чимало аспектів викликають низку запитань. Зокрема, відсутня однозначність у підходах до структурування окремих криміналіс-

тичних методик і етапізації процесу розслідування загалом, у тому числі корисливо-насильницьких злочинів, що вчиняються неповнолітніми. У змісті структури неоднозначно трактується питання оперативно-розшукового забезпечення кримінального провадження, взаємодії під час організації та проведення негласних слідчих (розшукових) дій, а також розшукової роботи слідчого. Тому вкрай важливим вважаємо визначення структури методики розслідування корисливо-насильницьких злочинів, що вчиняються неповнолітніми, розкриття сутності оперативно-розшукового забезпечення кримінального провадження і його ролі в розслідуванні злочинів у сучасних умовах. Методологічною основою для виконання поставленого завдання варто вважати сучасні наукові дослідження відомих вчених криміналістів та фахівців у галузі теорії оперативно-розшукової діяльності, які дотримуються аналогічної позиції.

У зв'язку з наведеним вважаємо доцільним спочатку розглянути поширені в наукових колах погляди на структуру окремих криміналістичних методик розслідування злочинів, а також визначити можливість застосування сил та засобів оперативно-розшукової діяльності на стадії досудового розслідування.

Формування цілей. Мета публікації зумовлена необхідністю провести

аналіз наукових поглядів щодо методики розслідування злочинів та запропонувати структурні елементи методики розслідування корисливо-насильницьких злочинів, що вчиняються неповнолітніми.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вважаємо за необхідне зазначити, що зміст структури методики розслідування злочинів поступово доповнювався новими елементами відповідно до умов, в яких формувались особливості процесуальної діяльності, законодавча регламентація і криміногенна ситуація.

Так, ще у 90-ті роки А.Ф. Волобуєв пропонував у структурі окремих методик розслідування злочинів виділяти такі елементи: криміналістична характеристика злочинів окремого виду (групи); відкриття кримінального провадження і початковий етап розслідування; подальший етап розслідування; особливості проведення окремих слідчих дій; профілактичні дії слідчого під час розслідування злочинів певного виду чи групи [1, с. 24].

Згодом окремі науковці (В.Д. Берназ, В.В. Бірюков, а також А.Ф. Волобуєв) стали вважати, що криміналістична методика має відображати особливості (специфіку) злочинної діяльності (її механізму) та криміналістичної діяльності, а її зміст – відображати систему наукових положень і заснованих на них практичних рекомендацій щодо розслідування злочинів окремих видів. При цьому структура окремих методик залишалась типовою та відображала складові частини об'єкта і предмета криміналістичної методики [2, с. 373].

Інші науковці постійно звертали увагу на наявність оперативно-розшукового аспекту в структурі методики розслідування злочинів, який проявлявся в питаннях взаємодії слідчого з оперативними підрозділами під час проведення організаційних і оперативно-розшукових заходів, а також забезпечення координації дій правоохоронних органів.

У цьому контексті В.Ю. Шепітько наводить структуру окремої криміналістичної методики у вигляді: криміналістичної характеристики злочинів; криміналістичних питань відкриття кримінального провадження; типових слідчих ситуацій на стадії розкриття злочину, етапах його розслідування; слідчих версій, обставин, що підлягають встановленню; організації та планування розслідування; початкових слідчих дій, організаційних і оперативно-розшукових заходів; тактичних особливостей проведення окремих слідчих дій і їх комплексів; забезпечення координації дій правоохоронних органів під час розслідування та взаємодії з іншими державними органами й громадськими об'єднаннями; криміналістичних профілактичних заходів [3, с. 186–187].

Такої точки зору дотримується А.П. Шеремет, який зазначає, що окрема методика становить систему положень та наукових рекомендацій, які визначають порядок діяльності слідчого під час розслідування окремого виду злочину. Для кожного виду злочину є схеми, алгоритми діяльності, які придатні для розслідування будь-якого виду злочинів. Такі алгоритми діяльності називають структурою окремої методики, котра включає криміналістичну характеристику цього виду злочинів, обставини, які необхідно встановити, особливості відкриття кримінального провадження, першочергові слідчі дії й оперативно-розшукові заходи, типові слідчі ситуації, типові версії та планування; тактику провадження окремих слідчих дій; профілактичні слідчі дії [4, с. 335].

Б.В. Щур до структури криміналістичної методики зараховує комплекси слідчих (розшукових) дій і оперативно-розшукових заходів не тільки на початковому етапі розслідування злочинів, а й відповідні їм комплекси слідчих дій і оперативно-розшукових заходів наступного етапу розслідування. Він структурував

окремі криміналістичні методики таким чином: криміналістична характеристика злочинів; обставини, що підлягають з'ясуванню; попередні дії слідчого до відкриття кримінального провадження; типові слідчі ситуації та система версій початкового етапу розслідування злочинів; проміжні завдання та відповідні їм комплекси слідчих (розшукових) дій і оперативно-розшукових заходів початкового етапу розслідування злочинів; типові слідчі ситуації та система версій наступного етапу розслідування злочинів; проміжні завдання та відповідні їм комплекси слідчих дій і оперативно-розшукових заходів наступного етапу розслідування злочинів; заходи усунення протидії розслідуванню злочинів; профілактична діяльність слідчого [5, с. 139–140].

У подальших наукових дослідженнях стала звертатись увага не тільки на тактику проведення початкових слідчих дій і супутніх оперативно-розшукових заходів, а й на необхідність подолання протидії розслідуванню. Такої точки зору дотримується В.О. Малярова, яка до структури методики розслідування злочинів зараховує такі елементи: розгорнута криміналістична характеристика злочинів; опис типових слідчих ситуацій і формування залежно від цих ситуацій типових програм розслідування на початковому і наступному етапах розслідування; виклад тактики проведення початкових слідчих дій і супутніх оперативно-розшукових заходів; особливості виявлення ознак злочинів, організації взаємодії, планування розслідування, профілактичної діяльності слідчого, а також подолання протидії розслідуванню тощо [6, с. 381].

Слушною є думка Р.Л. Степанюка про те, що структурування будь-якої системи знань є невід'ємним процесом для оптимізації її пізнавальної функції. Структурування криміналістичних методик також забезпечує їх функціональне призначення. Тому беззаперечним є твердження, що від-

сутність єдиного підходу до структурування окремої криміналістичної методики шкодить «можливостям практичного впровадження наукових рекомендацій» [7, с. 105].

Р.Л. Степанюк стверджує: «Нині вимогою часу є те, що невід'ємною складовою частиною окремих криміналістичних методик мають стати рекомендації щодо особливостей тактики негласних слідчих (розшукових) дій. Як відомо, ці питання упродовж багатьох років розроблялися в науці оперативно-розшукової діяльності. Сьогодні необхідно, по-перше, відповідні знання інтегрувати в криміналістику, а по-друге, надалі розвивати основні положення. Нині вже важко уявити методику розслідування складних категорій злочинів без висвітлення специфіки проведення негласних слідчих (розшукових) дій і тактичних операцій, до складу яких вони входять» [8, с. 242]. Таку позицію займають й інші науковці. Наприклад, В.Г. Гончаренко до структури методики розслідування включає ряд елементів, що пов'язані з оперативно-розшуковою діяльністю, зокрема, особливості виявлення того чи іншого виду злочину та взаємодії слідчого з органами, які проводять оперативно-розшукові дії. Він зазначає, що типовими елементами окремої методики розслідування злочинів є: криміналістична характеристика злочинів окремого виду; обставини, що підлягають доказуванню; типові слідчі ситуації, які виникають на різних етапах розслідування, версії та планування; особливості виявлення того чи іншого виду злочину (зокрема особливості порушення справи та дослідчої перевірки); початковий етап розслідування, тактика проведення початкових слідчих дій й оперативно-розшукових заходів; наступний етап розслідування, тактика проведення окремих слідчих дій на цьому етапі розслідування; особливості взаємодії слідчого з органами, які проводять оперативно-розшукові дії; особливості використання слідчим

спеціальних знань у розслідуванні; особливості запобігання вчиненню злочинів [9, с. 367].

У сучасних умовах висловлюється твердження, що до структури розслідування злочинів необхідно включити такі елементи: особливості виявлення ознак кримінального правопорушення й початку кримінального провадження, а також особливості тактики провадження окремих слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій і забезпечувальних заходів. Таку позицію займає В.М. Шевчук, який вважає, що структурно окрема криміналістична методика має складатись із таких елементів (блоків): 1) криміналістична характеристика кримінального правопорушення; 2) обставини, що підлягають з'ясуванню; 3) особливості виявлення ознак кримінального правопорушення й початку кримінального провадження; 4) типові слідчі ситуації та слідчі версії початкового етапу розслідування й програма дій слідчого щодо їх вирішення та перевірки; 5) типові слідчі ситуації та слідчі версії наступного етапу розслідування й програма дій слідчого щодо їх вирішення; 6) організація й планування розслідування, взаємодія слідчого з іншими суб'єктами кримінального провадження; 7) особливості тактики провадження окремих слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій і забезпечувальних заходів; 8) заходи криміналістичної профілактики окремих видів і груп кримінальних правопорушень [10, с. 361–362].

Аналіз наведених вище позицій вказує, що окремі науковці як елементи криміналістичної методики виділяють особливості виявлення злочинів, взаємодії слідчого з органами, які проводять оперативно-розшукові заходи та негласні слідчі (розшукові) дії, організацію подолання протидії розслідуванню та інші елементи, які належать до оперативно-розшукового забезпечення кримінального провадження.

На наш погляд, такий підхід є інноваційним, становить певний науковий

і практичний інтерес, має право на існування, але потребує додаткового вивчення, детального аналізу, наукового обґрунтування і перевірки його ефективності на практиці.

Отже, процеси інтеграції й диференціації кримінально-правових наук свідчать, що подальший розвиток методики виявлення та розслідування злочинів пов'язаний із застосуванням нових підходів у використанні сил та засобів оперативно-розшукової діяльності у процесі розслідування злочинів. Підтримуючи таку позицію, вбачаємо за необхідне надати цьому додаткове пояснення.

Важливо зазначити, що останнім часом у наукових дослідженнях та спеціальній юридичній літературі більше уваги стало приділятися питанням оперативно-розшукового забезпечення кримінального судочинства [11; 12; 13; 14]. Науковці оперативно-розшукове забезпечення кримінального судочинства розглядають як комплекс правових та організаційно-тактичних заходів, які обумовлюють взаємозв'язок і взаємовплив слідчого і оперативно-розшукових підрозділів правоохоронних органів з метою всебічного, повного і об'єктивного дослідження обставин кримінального провадження [14, с. 133–141].

Поділяючи зміст цих поглядів, представляється доцільним визначити місце і роль оперативно-розшукового забезпечення в структурі методики розслідування злочинів. Вважаємо, що роль оперативно-розшукового забезпечення кримінального судочинства зумовлена необхідністю застосування сил та засобів ОРД у процесі проведення оперативно-розшукових заходів і негласних слідчих (розшукових) дій, які спрямовані на створення оптимальних умов для: здійснення повного і об'єктивного процесу доказування; подолання або нейтралізації протидії розслідуванню; виконання функції захисту (безпеки) учасників кримінального процесу; гарантування реалізації принципу невідворотності відповідальності винних за скоєне.

Варто зазначити, що оперативно-розшукове забезпечення доказування за окремими видами латентних злочинів починається на ранніх стадіях виявлення їхніх ознак і осіб, які готують їх вчинення. Воно реалізується шляхом здійснення комплексу оперативно-розшукових заходів ще в межах оперативно-розшукових справ у відповідності до вимог ст. 9 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», тобто в процесі виявлення і документування матеріальних слідів, носіїв інформації, на яких залишились сліди злочину [15]. Документування за своїм цільовим призначенням і змістом вирішує завдання, що збігаються з інститутом кримінального процесуального доказування. Воно створює оптимальні умови для подальшого процесу доказування після прийняття рішення щодо відкриття кримінального провадження. Від повноти та достовірності документування суттєво залежить і ефективність кримінального процесуального доказування. Саме з цього починається етап оперативно-розшукового забезпечення процесуального доказування у кримінальних провадженнях.

Особливу увагу звернемо на те, що для отримання доказів та нейтралізації протидії кримінального середовища на стадії досудового розслідування і судового розгляду слідчі та оперативні працівники мають право використовувати негласні слідчі (розшукові) дії, передбачені главою 21 КПК.

У Кримінальному процесуальному кодексі України як негласні слідчі (розшукові) дії передбачено здійснення таких вже апробованих практикою оперативно-розшукових заходів: контрольоване постачання; контрольна та оперативна закупівля; спеціальний слідчий експеримент; імітування обстановки злочину тощо. Крім того, слідчому надано право на обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, установлення місцезнахо-

дження радіоелектронного засобу, спостереження за особою, річчю або місцем та проведення аудіо-, відео-контролю та ін. На стадії кримінального провадження законодавець дав змогу застосовувати і агентурний метод отримання інформації. Так, ст. 275 КПК України передбачена можливість використання інформації, яка отримана внаслідок конфіденційного співробітництва з іншими особами, а також залучення цих осіб до проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Крім того, ст. 272 КПК України зазначено, що під час досудового розслідування тяжких або особливо тяжких злочинів можуть бути отримані відомості, речі і документи, які мають значення для досудового розслідування, особою, яка відповідно до закону виконує спеціальне завдання, беручи участь в організованій групі чи злочинній організації, або учасником вказаної групи чи організації, який на конфіденційній основі співпрацює з органами досудового розслідування [16].

Важливу роль оперативно-розшукове забезпечення кримінального провадження відіграє в процесі подолання протидії розслідуванню і під час організації безпеки працівників суду і правоохоронних органів, осіб, які надають допомогу, сприяють оперативно-розшуковій діяльності, осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів цих осіб. Природно, що для успішної реалізації цих питань слідчий та оперативні підрозділи застосовують весь арсенал сил та засобів оперативно-розшукової діяльності.

У зв'язку з наведеним вважаємо, що криміналістична методика має відображати особливості (специфіку) отримання доказів із застосуванням сил та засобів оперативно-розшукової діяльності, зокрема в процесі проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Таким чином, показана роль оперативно-розшукового забезпечення

у кримінальному провадженні дозволяє зробити висновок про необхідність його включення як окремого елемента до структури методики розслідування злочинів. Отже, пропонуємо в методиці розслідування корисливо-насильницьких злочинів, що вчиняються неповнолітніми, виділяти такі структурні елементи:

- криміналістична класифікація та характеристика злочинів;
- виявлення ознак кримінального правопорушення та обставин, що підлягають встановленню на першочерговому етапі розслідування;
- типові слідчі ситуації, версії та планування розслідування;
- особливості проведення слідчих (розшукових) дій і тактичних операцій;
- організаційно-тактичні особливості взаємодії слідчого з оперативними підрозділами під час оперативно-розшукового забезпечення проведення негласних слідчих (розшукових) дій (виявлення доказової інформації, подолання протидії розслідуванню, забезпечення захисту та безпеки осіб, що беруть участь у кримінальному судочинстві, розшук осіб, оголошених у розшук);
- координаційна діяльність правоохоронних органів з державними органами, організаціями, громадськими об'єднаннями та засобами масової інформації щодо профілактики кримінальних правопорушень.

Запропонована структура методики корисливо-насильницьких злочинів, що вчиняються неповнолітніми відіграє орієнтовну роль для слідчого (оперативного працівника, прокурора, детектива). Вона вказує на напрям розслідування, загальні вимоги до кримінального провадження та проблеми, з якими можна зіткнутися під час досудового розслідування. У тому числі, вона охоплює значний обсяг складів злочинів, котрі варто зараховувати до категорії корисливо-насильницьких. Відповідно, всі злочини неповнолітніх, хоч і пов'язані між собою спільними ознаками, зокрема,

особою злочинця, корисливим мотивом і насильницьким характером дій, але є досить різноманітними. Це, без сумніву, ускладнює діяльність щодо їх виявлення та розслідування. А от конкретні рекомендації щодо особливостей розслідування надають криміналістичні методики меншого рівня узагальнення, адже «корисливо-насильницькі злочини, що вчиняються неповнолітніми» є узагальненим і збірним терміном. Тому поряд із груповою, нерідко комплексною методикою розслідування корисливо-насильницьких злочинів, що вчиняються неповнолітніми, можуть і, більше того, мають розроблятися окремі (видові, підвидові) методики.

Саме тому доцільно формувати не лише базові методики розслідування корисливо-насильницьких злочинів, що вчиняються неповнолітніми, але й окремі криміналістичні методики, що матимуть уточнюючий та деталізуючий характер. У контексті зазначеного вважаємо за необхідне виділити напрями формування окремих методик розслідування корисливо-насильницьких злочинів, що вчиняються неповнолітніми: методика розслідування грабежів, що вчиняються неповнолітніми; методика розслідування розбоїв, що вчиняються неповнолітніми; методика розслідування вимагань, що вчиняються неповнолітніми; методика розслідування вбивств, що вчиняються неповнолітніми з корисливих мотивів; методика розслідування викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства, що вчиняються неповнолітніми; методика розслідування викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства, що вчиняються неповнолітніми; методика розслідування бандитизму, що вчиняється неповнолітніми; методика розсліду-

вання незаконного заволодіння транспортними засобами, що вчиняються неповнолітніми.

Звичайно, наведений перелік основних перспективних напрямів формування окремих методик розслідування корисливо-насильницьких злочинів, що вчиняються неповнолітніми не є вичерпним. Він може уточнюватися та доповнюватися залежно від змін у кримінальному законодавстві України, а також процесуальної регламентації слідчої діяльності.

Висновки. Окремі методики розслідування корисливо-насильницьких злочинів, що вчиняються неповнолітніми, слід формувати з урахуванням їх класифікації. При цьому варто зосередити увагу на тих категоріях корисливо-насильницьких злочинів, що найчастіше вчиняються неповнолітніми. Для цього необхідно здійснити аналіз судово-слідчої практики та з'ясувати, які проблеми виникають під час їх розслідування. Формування окремих методик розслідування корисливо-насильницьких злочинів має базуватися на відомостях, закріплених у базовій методиці. Окремі криміналістичні методики мають її деталізувати та доповнювати.

Під час розробки окремих методик розслідування корисливо-насильницьких злочинів, що вчиняються неповнолітніми, потрібно використовувати криміналістичну класифікацію вказаних злочинів не тільки за кримінально-правовим критерієм, а й за криміналістичним. Інакше не всі криміналістичні ознаки корисливо-насильницьких злочинів будуть врахованими та знайдуть своє відображення в криміналістичних рекомендаціях із приводу планування, організації та здійснення кримінального провадження.

Криміналістична методика є важливим і невід'ємним інструментом діяльності органів досудового розслідування, оскільки вона розробляє найбільш раціональні й

оптимальні способи розслідування окремих видів кримінальних правопорушень. Для того, щоб вона повною мірою виконувала покладене перед нею завдання, її структура в умовах інтеграції кримінально-правових наук має бути логічною й відповідати основним методологічним засадам. У зв'язку з цим питання стосовно структури методики розслідування окремих груп (видів) злочинів вважаємо важливим і актуальним. Мета статті зумовлена необхідністю провести аналіз наукових поглядів щодо методики розслідування злочинів та запропонувати структурні елементи методики розслідування корисливо-насильницьких злочинів, що вчиняються неповнолітніми. Розглянуто поняття та структурні елементи криміналістичної методики розслідування злочинів. Показана роль оперативно-розшукового забезпечення в кримінальному провадженні та зроблено висновок про необхідність його включення як окремого елементу до структури методики розслідування злочинів. Запропоновано перелік структурних елементів методики розслідування корисливо-насильницьких злочинів, що вчиняються неповнолітніми. Наголошено, що важливу роль оперативно-розшукове забезпечення кримінального провадження відіграє під час подолання протидії розслідуванню і організації безпеки працівників суду і правоохоронних органів, осіб, які надають допомогу, сприяють оперативно-розшуковій діяльності, осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їхніх сімей та близьких родичів цих осіб. Природно, що для успішної реалізації цих питань слідчий та оперативні підрозділи застосовують весь арсенал сил та засобів оперативно-розшукової діяльності. Визначено, що окремі методики розслідування корисливо-насил-

ницьких злочинів, що вчиняються неповнолітніми, слід формувати з урахуванням їх класифікації. При цьому варто зосередити увагу на тих категоріях корисливо-насильницьких злочинів, що найчастіше вчиняються неповнолітніми. Для цього необхідно здійснити аналіз судово-слідчої практики та з'ясувати, які проблеми виникають під час їх розслідування. Формування окремих методик розслідування корисливо-насильницьких злочинів має базуватися на відомостях, закріплених у базовій методиці.

Ключові слова: неповнолітні, корисливо-насильницькі злочини, розслідування, методика розслідування, кримінальне провадження, криміналістика, оперативно-розшукова діяльність.

Fedosova O. Way of improving the structure of the methods of investigation of the mercenary-violent crimes committed by juveniles

Forensic methodology is an important and integral tool of the pre-trial investigation, as it develops the most rational and optimal ways to investigate certain types of criminal offenses. In order for it to fully fulfill its task, its structure, in the context of the integration of criminal law, must be logical and meet the basic methodological principles. In this regard, we consider the issue of the structure of the methodology of investigation of certain groups (types) of crimes important and relevant. The purpose of the article is due to the need to analyze scientific views on the methodology of investigation of crimes and to propose structural elements of the methodology of investigation of mercenary and violent crimes committed by minors. The concept and structural elements of forensic methods of crime investigation are considered. The role of operative-search support in criminal proceedings is shown and the

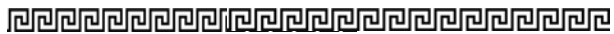
conclusion on necessity of its inclusion as a separate element in structure of a technique of investigation of crimes is made. The list of structural elements of the methodology of investigation of mercenary and violent crimes committed by minors is offered. It is emphasized that the operational and investigative support of criminal proceedings plays an important role in overcoming the opposition to the investigation and in organizing the security of court and law enforcement officers, persons providing assistance, facilitating operational and investigative activities, persons involved in criminal proceedings, members their families and close relatives of these persons. Naturally, for the successful implementation of these issues, investigative and operational units use the full arsenal of forces and means of operational and investigative activities. It is clear that certain methods of investigating mercenary and violent crimes committed by minors should be formed taking into account their classification. At the same time, attention should be focused on those categories of mercenary and violent crimes that are most often committed by minors. To do this, it is necessary to analyze the forensic practice and find out what problems arise during their investigation. The formation of separate methods of investigation of mercenary and violent crimes should be based on the information enshrined in the basic methodology.

Key words: juveniles, mercenary-violent crimes, investigation, methods of investigation, criminal proceedings, criminology, operative-search activity.

Літератури

1. Волобуєв А.Ф. Загальні положення криміналістичної методики: лекція. Харків : Ун-т внутр. справ, 1996. 34 с.
2. Криміналістика : підручник / В.Д. Берназ, В.В. Бірюков, А.Ф. Волобуєв; за заг. ред. А.Ф. Волобуєва; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2011. 666 с.

3. Криміналістика. Криміналістическая тактика и методика расследования преступлений : учебник для студентов юрид. вузов и ф-тов / под ред. проф. В.Ю. Шепитько. Харків : ООО "Одиссей", 2001. 528 с.

4. Шеремет А.П. Криміналістика : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 472 с.

5. Щур Б.В. Теоретичні основи формування та застосування криміналістичних методик : монографія. Харків : Харків юридичний, 2010. 320 с.

6. Малярова В.О. Теоретичні основи формування методики розслідування злочинів проти моральності у сфері статевих стосунків. Науковий вісник ЛДУВС. 2013. № 4. С. 377–382.

7. Степанюк Р.Л. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів, вчинених у бюджетній сфері України : монографія / за заг. ред. д-ра юрид. наук, професора А.Ф. Волобуєва. Харків : Вид-во ХНУВС, 2012. 382 с.

8. Степанюк Р.Л. Проблеми розвитку криміналістичної методики в умовах реформування кримінальної юстиції України. Вісник Кримінологічної асоціації України. 2016. № 1 (12). С. 236–245.

9. Криміналістика. Академічний курс : підручник / Т.В. Варфоломеева та ін. 2-ге вид., стереотип. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 504 с.

10. Шевчук В.М. Сучасні наукові концепції формування типової структури

окремої криміналістичної методики. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 4. С. 359–365.

11. Рудик В.М. Оперативно-розшукове забезпечення кримінального судочинства у справах про корисливо-насильницькі злочини : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 21.07.04 «Оперативно-розшукова діяльність». Дніпропетровськ : ДДУВС, 2006. 20 с.

12. Сокурєнко В.В. Проблеми оперативно-розшукового забезпечення досудового розслідування у справах про фінансове шахрайство / В.В. Сокурєнко, С.С. Чернявський. Науковий вісник КНУВС. 2010. № 1, ч. 2. С. 246–255.

13. Стацзак М.В. Теоретична інтерпретація концепту «оперативно-розшукове забезпечення кримінального провадження». Бюлетень МВС України. 2014. № 199. С. 60–68.

14. Пчолкін В.Д. Оперативно-розшукове забезпечення кримінального судочинства. Вісник ХНУВС. 2012. № 1 (56). С. 133–141.

15. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 р. № 2135–XII. Офіційний вебпортал Верховної Ради України. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>

16. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. Офіційний вебпортал Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

